

แพทย์ เผย! โรคตับ ภัยเงียบแต่ร้ายถึงชีวิต เนหาการ ปลูกถ่ายตับ ทางรอดผู้ป่วยระยะสุดท้าย

“ตับ” เป็นอวัยวะที่ใหญ่ที่สุดในร่างกาย ทำหน้าที่ขจัดสารพิษออกจากเลือด สร้างภูมิคุ้มกันบางอย่างขึ้นมาต่อสู้โรคติดเชื้อ และกำจัดเชื้อโรคต่างๆออกจากเลือด นอกจากนี้ตับยังทำหน้าที่สร้างโปรตีนที่เป็นส่วนประกอบในการทำให้เลือดแข็งตัว และสร้างน้ำดี เป็นต้น นั้นเป็นเพียงหน้าที่ส่วนหนึ่งของตับเท่านั้น ซึ่งตับมีความสำคัญมากต่อร่างกาย ดังนั้นโรคเกี่ยวกับตับทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนเรา อย่างเช่นผู้ป่วยที่เป็นโรคตับแข็ง เคยมีผู้ประเมินไว้ว่าโรคตับแข็งเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของประชากรโลก 25,000 คน ทุกปี จัดเป็นสาเหตุการตายที่เกิดจากโรคเป็นอันดับที่ 8 อีกด้วย

ดังนั้นการผ่าตัดปลูกถ่ายตับ จึงเป็นทางรอดเดียวของผู้ป่วยโรคตับแข็ง มะเร็งตับ และผู้ป่วยตับวายเฉียบพลัน ซึ่งหากไม่ได้รับการผ่าตัดปลูกถ่ายให้ทันถ่วงทีนั้น จะมีผลทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้ โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดโรคตับแข็ง เกิดจากไวรัสตับอักเสบริ้วที่ มีทั้งชนิด บี และซี ส่วนสาเหตุที่พบมารองลงมาในประเทศไทย คือ การดื่มสุรา สำหรับสาเหตุของภาวะตับวายเฉียบพลันมักเกิดจากตับอักเสเฉียบพลันที่รุนแรง นอกจากนั้นอาจเกิดจากการรับประทานยาสมุนไพรบางประเภท หรือการรับประทานยาที่มีพิษกับตับในปริมาณที่มากเกินไป เช่น ยาแก้ปวด (พาราเซตามอล)

ส่วนสำคัญที่สุดในการปลูกถ่ายตับนั้น คือการได้รับบริจาคอวัยวะจากผู้เสียชีวิต ซึ่งหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการรับบริจาคอวัยวะ ณ ขณะนี้คือศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทยซึ่งทำหน้าที่ เป็นตัวกลางในการรับบริจาคอวัยวะ โดย เป็นผู้ประสานไปยังศูนย์การปลูกถ่ายตับต่างๆ ทั่วประเทศ และ จัดลำดับคิวในการรับอวัยวะของแต่ละศูนย์ ยกเว้นกรณีฉุกเฉินที่มีผู้ป่วยตับวายเฉียบพลันซึ่งเข้าเกณฑ์ที่สภากาชาดกำหนด จะได้จัดลำดับพิเศษเป็นคิวแรก เนื่องจาก ภาวะดังกล่าวเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินที่จะทำให้คนไข้เสียชีวิตหากไม่ได้รับการปลูกถ่ายตับทันเวลา

เมื่อมีผู้บริจาคตับเข้ามาที่ศูนย์รับบริจาคอวัยวะ ทางศูนย์รับบริจาคอวัยวะจะตรวจสอบข้อมูลของผู้บริจาคและแจ้งไปยังศูนย์ปลูกถ่ายตับลำดับแรกที่มีผู้ป่วยที่เข้ากันได้กับผู้บริจาคตับ จากนั้นทางศูนย์ปลูกถ่ายตับที่ได้รับตับจะแบ่งทีม ศัลยแพทย์ออกเป็น 2 ทีม และดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

ทีมศัลยแพทย์ทีมแรกจะทำหน้าที่ผ่าตัดนำตับออกจากตัวของผู้บริจาค โดยจะตรวจดูความสมบูรณ์ของอวัยวะว่าสามารถนำมาปลูกถ่ายได้หรือไม่ ถ้าหากอวัยวะมีความสมบูรณ์สามารถนำมาปลูกถ่ายได้ก็ต้องนำอวัยวะแช่ในน้ำหล่อเลี้ยง แล้ว แช่เย็นไว้ที่อุณหภูมิ ประมาณ 4 องศา เพื่อนำมาปลูกถ่ายให้กับผู้รอรับอวัยวะ ระยะเวลาระหว่าง

การนำอวัยวะออกจากร่างผู้บริจาค และนำอวัยวะมาปลูกถ่ายให้กับผู้ป่วยไม่ควรจะมากกว่า 16-17 ชั่วโมง เนื่องจากตับที่นำออกจากร่างกายของผู้บริจาคไม่สามารถมีชีวิตอยู่นานกว่า 24 ชั่วโมง

ขณะที่ทีมศัลยแพทย์ไปรับอวัยวะจากผู้บริจาค ทาง รพ. ก็จะทำการเรียกตัวผู้ป่วยที่รอรับการปลูกถ่ายอวัยวะ มาเตรียมตัวในการผ่าตัด เจาะเลือด เช็กเลือด เตรียมเลือดสำรอง สำหรับใช้ในการผ่าตัด และทำสิ่งจำเป็นสำหรับเตรียมการผ่าตัดเปลี่ยนตับ แล้วศัลยแพทย์อีกทีมจะเริ่มทำการผ่าตัดในผู้ที่จะรับอวัยวะโดยจะจัดเวลาให้พอดีกับเวลาที่ตับที่รับบริจาคจะเดินทางมาถึง ทั้งนี้เพื่อให้เวลาที่นำตับออกจากผู้บริจาคจนปลูกถ่ายเสร็จสิ้นทันในเวลา 16-17 ชั่วโมง

เมื่อเสร็จสิ้นการผ่าตัดปลูกถ่ายตับผู้ป่วยจะต้องพักฟื้นอยู่ในการดูแลของแพทย์อย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ และสังเกตการทำงานของตับที่ได้รับการปลูกถ่ายใหม่ ว่าสามารถทำงานได้ปกติหรือไม่ โดยต้องพักฟื้นที่โรงพยาบาลประมาณ 2-4 สัปดาห์ แพทย์จึงจะอนุญาตให้กลับบ้านได้ หลังจากกลับบ้านไปแล้วนั้นผู้ป่วยจะต้องดูแลสุขภาพตัวเองดังนี้ คือ...

ผู้ป่วยปลูกถ่ายตับต้องรับประทานยากดภูมิไปตลอดชีวิตโดยจะสามารถลดขนาดยาได้เมื่อเวลาผ่านไป เพื่อป้องกันร่างกายต่อต้านอวัยวะที่ได้รับการปลูกถ่าย ดังนั้นภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยจะต่ำกว่าคนทั่วไปจึงต้องระมัดระวังดูแลตัวเองให้ห่างจากการติดเชื้อ

มาพบแพทย์เพื่อตรวจร่างกาย ตามที่แพทย์กำหนดอย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันอาการแทรกซ้อนต่างๆ

หลังจากปลูกถ่ายตับไปแล้ว ผู้ป่วยส่วนใหญ่สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้ตามปกติ ทำงาน และออกกำลังกายได้...

โรงพยาบาลราชวิถีนับเป็นโรงพยาบาลแห่งแรกในสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ที่สามารถผ่าตัดปลูกถ่ายอวัยวะได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 และยังเป็นโรงพยาบาลแห่งแรกที่สามารถผ่าตัดปลูกถ่าย 2 อวัยวะพร้อมกัน คือ หัวใจและปอด สำเร็จเป็นแห่งแรกของประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี พ.ศ. 2532 และต่อมาเริ่มผ่าตัดปลูกถ่าย ตับ ไต รวมถึงเนื้อเยื่อกระจกตา จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดปลูกถ่ายอวัยวะมากกว่า 400 ราย และปลูกถ่ายกระจกตามากกว่า 1,000 ราย และเป็น 1 ใน 4 ของโรงพยาบาลทั่วประเทศ ปัจจุบันเป็นโรงพยาบาลราชวิถีมีการผ่าตัดปลูกถ่ายตับให้กับผู้ป่วยไปแล้ว 36 ราย ตั้งแต่ปี 2539 โดยในแต่ละรายจะมีค่าใช้จ่ายในการปลูกถ่ายอยู่ที่ประมาณ 4-5 แสนบาท ยังไม่รวมค่ายากดภูมิ อีกเดือนละประมาณ 10,000 บาท ซึ่งคนไข้ส่วนใหญ่ที่มาทำการรักษาที่โรงพยาบาลราชวิถี ไม่สามารถที่จะจ่ายค่ารักษาได้ จึงทำให้โรงพยาบาลต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยการสนับสนุนของมูลนิธิโรงพยาบาลราชวิถี แต่ด้วยงบประมาณที่มีอยู่จำกัดจึงไม่สามารถผ่าตัดปลูกถ่ายให้กับผู้ป่วยได้มากเท่าที่ควร

จึงขอเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาร่วมสมทบทุนบริจาคซื้อเครื่องมือแพทย์กับโรงพยาบาลราชวิถี โดยสามารถร่วมบริจาคได้ที่บัญชี “เงินบริจาคของโรงพยาบาลราชวิถี” หมายเลขบัญชี 051-276128-1 ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาโรงพยาบาลราชวิถี (ลดหย่อนภาษีได้ 2 เท่า) หรือ สอบถามโทร 02 – 3548108 -37 ต่อ 3032 หรือกรอกข้อมูลผ่าน

<http://www.rajavithi.go.th>